

Voorjaarsnota 2013

(versie 29 mei, 13int00373)

1. Inleiding

Voor u ligt de voorjaarsnota 2013, waarin wij een doorkijk geven naar de programmabegroting van 2014 en verder. De Voorjaarsnota 2013-2017 kan nog geen sluitend meerjarenbeeld presenteren. Dat hangt samen met de grote financiële onzekerheden in verband met de economische crisis en rijksbezuinigingen. Vast staat dat er opnieuw moet worden bezuinigd. Om Oude IJsselstreek financieel gezond te houden leggen wij u in het kader van begroting duidelijke keuzes voor.

Wij bevinden ons in een overgangperiode zowel binnen de gemeente Oude IJsselstreek als landelijk. De organisatieontwikkeling is in gang gezet door het herplaatsen van de ambtenaren in functierollen. Nu begint de tijd van het bouwen aan een nieuwe netwerkorganisatie. De gemeenteraadsverkiezingen staan voor maart 2014 gepland. Dit college voelt zich sterk verantwoordelijk voor de toekomst en vindt continuïteit van groot belang. Zo kunnen we een gezond fundament voor de toekomst leggen, zowel voor de 'harde' (stenen)kant als de 'zachte' (sociale) kant. Deze ambitie voor de komende begroting vindt u terug in deze voorjaarsnota.

Het nieuwe kabinet Rutte heeft begin april een Sociaal Akkoord gesloten, waarvan de consequenties nog niet goed in te schatten zijn. Dit heeft tot gevolg dat bij het schrijven van deze nota het nog onduidelijk is hoe we er als gemeente in 2014 financieel voor zullen staan. De beweging die al eerder in gang is gezet om de zorg rondom de burger in te richten zet onverminderd door. Dit uit zich binnen onze gemeente in het wijkgericht werken dat we samen met onze sociale partners vorm geven. De instabiele huizenmarkt en het kelderen van de huizenprijzen hebben er toe geleid dat we onze woonvisie hebben moeten aanpassen. De regionale afspraken hierover zijn nagekomen. De woonvisie is nu op orde, ook financieel. Regionaal worden er voorbereidingen getroffen voor de volgende fase van de woonvisie. Indien er regionaal besloten wordt tot verdergaande stappen zal het college met nieuwe voorstellen komen. De besluitvorming zal echter in de komende bestuursperiode plaatsvinden, door de nieuwe raad. De verschuivende tendens van stenen naar zorg wordt ook in de komende begroting steeds beter zichtbaar.

Het afgelopen jaar is veel energie gestoken in het onderzoeken van de mogelijkheid om met gemeente Doetinchem te fuseren. Dit proces heeft een andere uitkomst gekregen dan wij hadden gehoopt. Het vertragen van het fusieproces heeft ook invloed op het tempo in de regionale samenwerking, dat ligt in onze ogen lager dan onze ambitie. Onze werkwijze om waar mogelijk zaken regionaal te organiseren met gemeenten, ondernemers en maatschappelijke organisaties blijven we onverminderd enthousiast uitvoeren.

Deze voorjaarsnota is als volgt opgebouwd; allereerst schetsen we (in hoofdstuk 2) kort de belangrijkste tendensen en uitgangspunten die richtinggevend zijn voor de manier waarop de gemeente invulling wil geven aan haar taken. Vervolgens geven we per programma onze ambities voor 2014 weer.

Vanuit deze ambities zijn de financiële gevolgen in hoofdstuk 4 inzichtelijk gemaakt. Gezien de financiële ontwikkelingen kunnen niet alle doelstellingen gerealiseerd worden. Er moeten prioriteiten gesteld en keuzes gemaakt worden. We leggen als gemeente de prioriteit bij de thema's zorg, onderwijs en economie.

De programmabegroting 2014-2017 wordt, op basis van de prioriteiten die de gemeenteraad aan de hand van deze voorjaarsnota stelt, vormgegeven en wordt u begin oktober 2013 aangeboden.

2. Vertrouwen, vrijheid en verantwoordelijkheid

De gemeente wil haar taken op een nieuwe manier invulling geven door veel zaken los te laten in vertrouwen. En de inwoner de vrijheid te geven te zoeken naar een oplossing die het beste past, waarbij de inwoner zijn of haar eigen verantwoordelijkheid neemt. De gemeente heeft de verantwoordelijkheid om de inwoner de tijd te geven om te groeien in deze positie en waar nodig om deze actief te ondersteunen. De gemeente trekt zich niet terug, maar wordt op een andere manier actief in de samenleving.

2.1 Ontwikkelingen binnen de organisatie

Op weg naar een netwerkorganisatie

Binnen de gemeente zijn de fundamenten voor de nieuwe ambtelijke organisatie gelegd, door het herplaatsen van de medewerkers in nieuwe functierollen. Door deze herplaatsing wordt het mogelijk om over twee jaar een grote bezuiniging op personeel te realiseren. We ontwikkelen ons tot een netwerkorganisatie die onderdeel uitmaakt van de netwerksamenleving en goed weet wat er speelt op wijk- en kernniveau. Door het in de samenleving oplossen van vraagstukken en het slim organiseren van noodzakelijke taken passen we onze dienstverlening aan, aan de behoefte van onze inwoners.

Doorpakken: Ambities voor 2014

Een belangrijke doelstelling is het op de toekomst voorbereiden van de eigen verantwoordelijkheden in het sociale domein. Maar ook het (afroeden van) grote projecten, zoals de rondweg Silvolde, de Afbraamery, de natuurgebieden Engbergen en Vennebulten en het doorzetten van ontwikkelingen ten aanzien van de mobiliteit en de leefbaarheid in onze kernen hebben prioriteit. Verder blijven we inzetten op langdurige ontwikkelingen, zoals het binden van (jonge) mensen aan onze gemeente.

Veranderagenda

In de zomer van 2012 is een ontwikkelagenda opgesteld door de meerderheid van de raadsfracties, het college en de ambtelijke organisatie. Deze agenda is opgesteld om te zien waar de mogelijkheden zitten en/of om te bekijken of bepaalde onderwerpen op een andere manier aangepakt kunnen worden. De onderwerpen 'Groen' en 'Subsidies' zijn in 2013 opgepakt, de andere onderwerpen op de agenda zullen in 2014 verder vorm krijgen. In lijn met de veranderagenda behoort ook een herbezinning op de rol van de gemeente richting de inwoner, zoals die tot uitdrukking komt in onze aanpak van wijkgericht werken.

2.2 Ontwikkelingen buiten de organisatie

Transities in de zorg

De overgang van de verantwoordelijkheid voor de uitvoering van de wetten op het sociaal domein zou eerst (gedeeltelijk) per 1 januari 2014 ingaan, maar op het moment van schrijven ziet het ernaar uit dat de invoering van in elk geval de participatiewet met één jaar vertraagd wordt. Daarnaast geeft het sociaal akkoord en het zorgakkoord nog veel onduidelijkheid over de inhoudelijke invulling en de financiële gevolgen op het brede sociale domein. Een aantal delen uit deze akkoorden sporen, zoals het nu lijkt, niet met de oorspronkelijke principes en uitgangspunten voor gemeenten in het sociaal domein. Doordat de randvoorwaarden binnen korte tijd opnieuw worden gewijzigd, kunnen in gang gezette koersen niet zonder meer worden voortgezet en brengt dit verlies aan energie met zich mee. Zo loopt bijvoorbeeld de verkenning naar samenvoeging van Wedeo, ISWI en Werk en Inkomen Doetinchem vertraging op door wijzigingen op landelijk niveau. Wij vinden het van belang om de energie er in te houden en het proces voort te zetten met de stappen die we kunnen zetten in voorbereiding op de nieuwe wetgeving. De voorbereiding vraagt om een zorgvuldige aanpak, waarbij we willen voorkomen dat de inwoners nadeel ondervinden door het ontbreken van zekerheid op dit moment. In het financieel kader zijn de transities terug te vinden als pm-post, aangezien de implicaties nog niet in te schatten zijn. Ook de besluitvorming voor het nieuw inrichten van een aantal van onze zorgtaken, via het wijkgericht werken, heeft hierdoor wat meer tijd nodig.

Gemeentefonds

In februari van dit jaar heeft het Centraal Plan Bureau de economische ontwikkeling van ons land doorgerekend. Conclusie was dat zowel voor 2013 als 2014 de 3%-norm van het begrotingstekort werd overschreden. Het kabinet kondigde daarop - bovenop het regeerakkoord - een pakket maatregelen af ter waarde van € 4,3 miljard netto voor het jaar 2014, dat na overleg met sociale partners en parlement moest leiden tot het zgn. Oranje-akkoord. In april is een akkoord gesloten tussen sociale partners en het kabinet. Ze noemen het zelf het Mondriaan-akkoord, naar het ROC waar het is gesloten. Het pakket maatregelen kost € 600 miljoen. Dit pakket heeft geen weerslag op het gemeentefonds omdat de maatregelen vallen in het domein van de sociale zekerheid.

Het kabinet neemt lichte tekenen van economisch herstel zichtbaar waar, van onder andere de export. In het Mondriaan-akkoord is opgenomen dat eerder genoemde bezuinigingstaakstelling van € 4,3 miljard netto in de koelkast is gezet tot in ieder geval augustus van dit jaar. Dat betekent dat deze maatregelen niet worden verwerkt in de komende mei/juni-circulaire gemeentefonds.

Het Mondriaan-akkoord heeft vooral als doel vertrouwen te herstellen zodat de Nederlandse bevolking weer meer gaat besteden. Crisisteam van de sociale partners en het kabinet gaan aan de slag om op korte termijn werkgelegenheid te scheppen. In augustus wordt bekeken wat het effect is op de economie. Ondertussen is de 3% norm nog steeds het uitgangspunt op de rijksbegroting 2014. Mocht deze norm op de afgesproken datum overschreden worden, dan zullen de bezuinigingsmaatregelen weer uit de ijskast gehaald worden en - wellicht in aangepaste vorm - in procedure gebracht worden. Politici van de regeringspartijen hebben daar geen misverstand over laten bestaan. Ondertussen hebt u maar één keer de mogelijkheid kaders te scheppen voor de komende begroting, en dat is nu. Daarom is het wijs om een (negatieve) stelpost op te nemen voor de algemene uitkering. De oorspronkelijke € 4,3 miljard zou voor onze gemeente ongeveer € 320.000,- betekenen.

Nieuwe Werken: meer vrijheid en ook meer verantwoordelijkheid

In de maatschappij is een tendens zichtbaar waarbij voor werkgevers en werknemers de sleutelwoorden vertrouwen, vrijheid en verantwoordelijkheid zijn. Medewerkers krijgen de mogelijkheid om bijvoorbeeld hun eigen werktijden aan te houden, zolang ze de verantwoordelijkheid nemen dat ze hun afspraken nakomen. Daarnaast is er een groeiende groep mensen die als ZZP-er werkzaam is, in plaats van in loondienst. De vrijheid om zelf de uren in te delen is vaak een belangrijk argument hiervoor te kiezen. Medewerkers zoeken naar een betere balans tussen werk en privé. Binnen Oude IJsselstreek geven we medewerkers de mogelijkheid om als ZPP (zelfstand publieke professional) opdrachten bij andere organisaties uit te voeren.

2.3 Uitgangspunten

De richtinggevende uitgangspunten voor het handelen van de gemeente, zijn nog dezelfde als vorig jaar genoemd in de Voorjaarsnota 2012:

1. **De gemeente ondersteunt de inwoner, maar stimuleert het zelforganiserend vermogen van de lokale samenleving.**
De relatie tussen burger en gemeente verandert sterk. Er ontstaat een nieuwe relatie tussen een overheid die zich wat terughoudender opstelt, waardoor meer aan de inwoner, de ondernemers en aan (maatschappelijk) organisaties wordt overgelaten. Onze gemeente zal actief gaan anticiperen op het zelfsturend vermogen van de samenleving, maar biedt de noodzakelijke ondersteuning aan haar inwoners om in deze nieuwe ontwikkelingen mee te kunnen gaan.
2. **De gemeente behoudt haar doelstellingen, maar gaat terug naar de kern.**
Er vindt een herbezinning plaats op de rol die vanuit bestuurlijke doelstellingen de gemeente in de samenleving wil spelen. Hierbij zetten we nadrukkelijk in op regionale samenwerking.
3. **In een vitale samenleving voeren mensen, instellingen en bedrijven de regie over hun eigen bestaan.**

De gemeente stimuleert betrokkenheid op elkaar en geeft ruimte voor eigen initiatieven. Waar maatschappelijke, culturele of lokale belangen gediend worden zal de gemeente initiatieven ondersteunen of zelf het initiatief nemen.

4. **Een vitale gemeente is een solidaire gemeente.**

De meeste inwoners zijn prima in staat hun eigen boontjes te doppen, maar de inwoner die niet in zijn primaire levensbehoefte kan voorzien en niet kan participeren in de samenleving laten we niet in de kou staan. Dit geldt ook voor wijken, kernen, dorpen en gemeenschappen waar de leefbaarheid of de vitaliteit in het geding is. Waar nodig zal de gemeente inwoners aanspreken op haar burgerschap en haar solidariteit met de lokale samenleving.

3 Wat willen we de komende jaren bereiken?

Programma 1, Krachtige kernen

Basis voor dit programma zijn de gemeentelijke structuurvisie en woonvisie, maar ook het WMO beleidsplan, dat ten aanzien van leefbaarheid in de kernen en het voorzieningenniveau een belangrijke onderlegger is.

Hoofddoelstelling programma

De gemeente biedt de inwoners een unieke combinatie van landelijk wonen met stedelijke voorzieningen, in een leefbaar buitengebied en met landschappelijke en ecologische kwaliteit.

De gewenste maatschappelijk effecten zijn:

Prettig wonen en werken;
Landschappelijke kwaliteit optimaal;
Meer doen met minder middelen door regionale samenwerking.

Leefbaarheid, verkeersveiligheid en de bereikbaarheid van kernen:

De gemeente verleent ondersteuning bij het opstellen en uitvoeren van dorpsplannen. In de kernen worden verschillende plannen uitgevoerd. In Ulft betekent dit de afronding van de supermarkt aan de Veldstraat, het - samen met Wonion - verder werken aan de Vogelbuurt en aan de woningbouw op 't Gietelinck. Verder worden de eerste fases van het verkeerscirculatieplan afgerond. In Terborg is het werk grotendeels gedaan, maar de resterende opgaven (o.a. Deurvorst) hangen sterk af van de kansen die zich voordoen. In Gendringen heeft de gemeente een regiefunctie; lokale partijen worden gestimuleerd om tot een gezamenlijk plan te komen. Een raadsprojectgroep zal zich uitspreken over de wenselijkheid van bijstelling van het groenbeleid

Accommodaties:

Voor zowel de gemeentelijke accommodaties als het gemeentelijk grondbezit is in 2013 een inventarisatie opgesteld, alsmede criteria voor het afstoten van overtollig bezit. Afstoting is een proces van meerdere jaren, waarbij jaarlijks opbrengsten worden gegenereerd. In 2014 beginnen we met de realisatie van sportpark IJsselweide (incl. de sporthal). De uitkomsten van de besluitvorming rond de zwembaden worden in 2014 geïmplementeerd. In 2014 gaan we verder met het afstoten van speelvelden en het verder vorm geven van onze visie op sportvelden.

Landelijk gebied:

Afhankelijk van nationale en Europese ontwikkelingen wordt er in 2014 een visie geformuleerd over toekomstbestendige landbouw in onze gemeente. Hierbij is vooral de ontwikkeling van het Gemeenschappelijk Landbouw Beleid (GLB) is van belang. Mogelijk krijgt de landbouw een vergoeding voor de instandhouding van landschapselementen, waterberging etc. Provinciaal wacht men af: de groenblauwe diensten zijn ingetrokken in afwachting van een nieuwe regeling, die op het GLB zal inspelen. De (landbouwkundige) structuur zal worden verbeterd door het actief inzetten van het gemeentelijk grondbezit in het buitengebied, in combinatie met andere functies. Mogelijk worden in 2014 lokaal delen van schetsplan Paasberg, IJsselweide en van 't Venne uitgevoerd. Dit geldt ook voor delen van de infrastructuur in Engbergen, die volgend zijn op het kavelruilproces dat in 2013 wordt afgerond. Het kavelruilproces zal worden geëvalueerd. Voor het overige wordt Engbergen in 2013 voltooid.

Regionaal:

Na het afronden van de afspraken die voortvloeien uit de Woonvisie is het logisch ook beleidsmatig een omslag te formuleren: van een actief naar een meer passief grondbeleid. In het najaar van 2013 wordt daarnaast gestart met het opstellen van het Regionaal Woningbouwprogramma, dat in 2014 wordt aangeboden aan de Raad. Onderdeel daarvan is het uitwerken van het doelgroepenbeleid, dat tot nu toe wel in prestatieafspraken naar voren komt maar verder nog niet in beleid is vastgelegd.

Programma 2: Samenleven en zorgzaam zijn

Dit programma gaat over zorg en welzijn in brede zin binnen de Oude IJsselstreek. Belangrijk hierin zijn de stelselwijzigingen (Jeugdzorg, AWBZ, passend onderwijs en Wet werken naar Vermogen) en de nieuwe rol die gemeenten krijgen en hebben ten aanzien van zorg en welzijn. Er is een algemeen, preventief basisniveau voor alle inwoners en additionele ondersteuning voor inwoners (en hun verbanden) die dat nodig hebben. Hierbij zijn het vergroten van de sociale cohesie, het vergroten van het zelforganiserend vermogen en het goed inbedden van wijkgericht werken belangrijke onderwerpen. De Wet Maatschappelijke Ondersteuning (Wmo) en het Wmo-beleidsplan vormen grotendeels de basis voor dit programma.

Hoofddoelstelling programma

Wij streven naar een samenleving waarin de inwoners steeds meer verantwoordelijkheid (kunnen) nemen voor hun eigen leven en hun sociale omgeving. Er is een algemeen, preventief basisniveau voor alle inwoners en additionele ondersteuning voor mensen, en hun verbanden, die dat nodig hebben.

Gewenste maatschappelijke effecten:

Het welzijn van inwoners met een zorgvraag is optimaal;
Versterkte leefbaarheid in de wijk;
Voldoende ruimte voor persoonlijke ontwikkeling;
Meer doen met minder middelen door regionale samenwerking.

Sociaal domein: transities en transformatie

We hebben te maken met transities en transformatie, of: overdracht en omvorming : één van de grootste uitdagingen voor de komende jaren. Overdracht van wetten en taken door het rijk en provincie richting gemeenten op het gebied van jeugdzorg, AWBZ, passend onderwijs en Werk en Inkomen (participatiewet), waarbij we meer met minder middelen moeten doen. Zie hierover de informatie onder 2.2. En tegelijkertijd de benodigde omvorming waarbij de eigen kracht en mogelijkheden van de inwoners (en hun verbanden) centraal staan. Het is de uitdaging de eigen kracht in te voegen op een wijze die past bij de specifieke leefwereld, een en ander vanuit het wijkgericht werken en van onderaf opgebouwd. Voor diegenen die dat nodig hebben, bieden we additionele ondersteuning, gericht op het zo snel mogelijk weer zelf verder kunnen. Dit vraagt een grote omslag in denken, werkwijze en cultuur bij zowel overheid, maatschappelijke partners als inwoners.

In 2013 zijn we gestart om het welzijn opnieuw op te bouwen, een visie op de toegang tot ondersteuning en zorg te ontwikkelen en in te richten. We zijn bezig met het inbedden van het 'brede gesprek'. Daarnaast onderzoeken en organiseren we nieuwe vormen van inkoop, sturing en inrichting die passen bij de benodigde omvorming. Hierbij werken we nadrukkelijk samen en sluiten we aan bij de visie, kaders en inrichting van de transities die regionaal worden opgepakt. De komende jaren bouwen we, met wijkgericht werken als basis, hieraan verder. Uiteraard in samenhang met de veranderagenda van de raad op het gebied van welzijn.

Wijkgericht werken en leefbaarheid

Leefbaarheid is één van de belangrijkste thema's voor een dorp of kern. De leefbaarheid wordt bepaald door de lokale leefomgeving, de sociale verbanden en kan per kern of dorp verschillen. De identiteit van elke kern of dorp is ook 'eigen', heeft lokale vraagstukken en vraagt om lokale oplossingen. Deze vraagstukken en oplossingen pakken we op vanuit het wijkgericht werken. Om deze vraagstukken goed te kunnen beantwoorden, formuleren we een aantal spelregels/afspraken. In 2013 hebben we het wijkgericht werken verder vormgegeven in nauwe samenhang met een aantal van onze maatschappelijke partners. De gebiedsteams zijn ingericht en de gebiedsmakelaars zijn vanaf juli aan de slag. In 2014 geven we verdere invulling aan de uitvoering van het wijkgericht werken. Benutten en activeren van het potentieel aan energie in dorp, buurt of wijk zijn de belangrijkste opgaven om de beoogde veranderingen te realiseren. Zo krijgen we de omslag van het betrekken van inwoners bij overheidsplannen naar het betrekken van de overheid bij ideeën van de dorpen. Het benutten, ondersteunen en activeren van het potentieel in de eigen omgeving is hierbij een belangrijk element. In de gemeentelijke organisatie wordt de aansluiting op het wijkgericht werken ook concreter zichtbaar.

Regionale samenwerking

Regionale samenwerking blijft het uitgangspunt bij het ontwikkelen van nieuw beleid en (waar mogelijk) ook het uitvoeren ervan. In de regio zijn er verschillende projectgroepen actief om de transities gezamenlijk op te pakken.

Programma 3: Oude industrie verbonden met cultuur en kunst

Leidend voor dit programma is de vastgestelde gebiedsvisie voor het DRU- industriepark en de nota Vuur voor Cultuur.

Hoofddoelstelling programma

De culturele kwaliteit van Oude IJsselstreek versterkt het vestigingsklimaat in en de aantrekkingskracht van de Achterhoek.

Gewenste maatschappelijke effecten:

een grotere aantrekkingskracht van de Achterhoek;
een grotere aantrekkelijkheid voor bewoners en bezoekers;
het behoud van cultuurhistorisch erfgoed.

DRU Industriepark

In 2013 is gestart met parkmanagement. Het is hierbij onze inzet het takenpakket uit te breiden en vervolgens in 2014 toe te werken naar een geformaliseerde en verzelfstandigde structuur. In 2013 is op experimentele basis een groot deel van de exploitatie van de SSP Hal overgedragen aan de gelijknamige stichting. Na evaluatie kan dit mogelijk overgaan in een meerjarige afspraak voor de volledige exploitatie. In 2014 zullen de laatste pleinen worden ingericht. Hiermee is de openbare ruimte volledig ingericht met uitzondering van directe omgeving van de plekken waar nog gebouwd gaat worden (DRU Laan, nabij ISWI en het landmark aan de Oude IJssel). Voor het parkeren worden voorzieningen getroffen aan de overzijde van de rivier. Er vinden allerlei ontwikkelingen plaats aan de overzijde van de rivier, o.a. het treffen van voorzieningen voor parkeren.

Culturele samenwerking

Binnen het Cultuurpact Achterhoek werken de 8 Achterhoekse gemeenten en Lochem samen met de provincie Gelderland aan de versterking van het culturele klimaat in de regio. Cultuurpact richt zich op regioversterkende, kwalitatieve en bovenlokale projecten. Het regionaal cultuurprogramma 2013-2016 sluit nauw aan op het beleidsplan van de Provincie Gelderland. Specifieke elementen die naar voren komen zijn:

- Extra focus op cultuurhistorie, erfgoed en identiteit van de Achterhoek en de beleving van deze thema's;
- De Achterhoek 2020 Agenda en de plaats van kunst en cultuur op deze agenda;
- De mogelijkheden benutten tot grensoverschrijdende samenwerking tussen Cultuurpact Achterhoek en de Euregio;
- Inbedding van Cultuurpact Achterhoek projecten op gemeentelijk niveau;
- Intensivering samenwerking met het Achterhoekse bedrijfsleven.

Naast bezuinigingen op cultuur heeft de provincie Gelderland laten weten een andere rol in te nemen en meer als partner met de gemeenten in gesprek te gaan. Concreet betekent dit dat zij minder ondersteuningsgelden beschikbaar stelt en meer overlaat aan de regio's zelf. Om cultuur in de Achterhoek meer bestuurlijke daadkracht te geven is door onze gemeente gepleit voor een regionale inbedding van cultuur binnen de overlegstructuren van de regio. Cultuur heeft nu een plek binnen het POHO Vrijtijdseconomie van de regio Achterhoek.

Borging cultureel erfgoed

De provincie Gelderland heeft het beleidvoornemen om met ingang van 2014 cultuur- en erfgoed als één thema te benaderen. Het jaar 2013 wordt gebruikt voor het vormgeven van het nieuwe Cultuur- en Erfgoedpact per 2014.

De historische identiteit van een gebied is een belangrijke drager voor een aantrekkelijk en onderscheidend toeristisch aanbod. Momenteel wordt de historie van de vier Gelderse Regio's door het RBT-KAN aan de hand van een aantal thematische lijnen (beeld en geluidfragmenten via QRL-codes) beleefbaar gemaakt. Dit gebeurt in opdracht van de provincie Gelderland. De DRU is aangewezen als startlocatie voor alle historische routes in de Achterhoek. Thema's zijn ondermeer de middeleeuwen, 2^e wereldoorlog, kastelen en industriële ontwikkeling.

Over de invulling van het concept loopt overleg met ICER en gemeente. Voorjaar 2014 moet de route in gebruik zijn.

De DRU is een aankomend ERIH-ankerpunt. Een verkennend onderzoek is in voorbereiding naar de mogelijkheid om een grensoverschrijdende industriehistorische ERIH-route te realiseren vanuit het Ruhrgebied naar Munsterland (Textielmuseum Bocholt) en dan via de Achterhoek naar de Randstad. Beide initiatieven geven uitvoering aan ons gemeentelijk toeristisch hoofdthema IJzer.

De gemeentelijke monumentenlijst is vrijwel up-to-date. Tot nu toe kunnen eigenaren van gemeentelijke monumenten aanspraak doen op een combinatie van gemeentelijke en provinciale subsidies. De provincie is van plan om deze laatste over te dragen aan gemeenten.

Programma 4: Energiek ondernemen

De economische ontwikkeling en het ondernemerschap bevorderen met behulp van innovatie, duurzaamheid, bereikbaarheid en maakindustrie. Oude IJsselstreek wil op deze terreinen een kwaliteitsslag maken. Het bieden van voldoende werkgelegenheid en een goede arbeidsmarkt zijn hierbij belangrijke factoren.

Hoofddoelstelling programma (missie)

De gemeente bevordert in samenwerking met ondernemers, onderwijs en maatschappelijke organisaties (de 3 O's) de economische ontwikkeling en het ondernemerschap met behulp van innovatie, duurzaamheid, bereikbaarheid en maakindustrie. De gemeente wil op deze terreinen een kwaliteitsslag maken. Het bieden van voldoende werkgelegenheid en goed onderwijs - leidende naar een voldoende arbeidsmarkt – zijn.

Gewenste maatschappelijke effecten zijn:

- Een groter innovatief vermogen van ondernemingen;
- een samenhangend netwerk van recreatieve verbindingen;
- de bereikbaarheid van onze gemeente is goed;
- bijdragen aan realisatie van de CO2-doelstelling;
- het aangeboden onderwijs is kwalitatief op niveau en sluit goed aan bij de behoefte van de arbeidsmarkt.

Dit realiseren we door uitwerking van de onderstaande doelen:

Economie en industrie versterken en faciliteren waar nodig, aandachtspunten voor de komende jaren zijn uitgewerkt.

In samenwerking met de 3 O's (Ondernemers, Onderwijs en Overheid) ontwikkelen we een visie om te kunnen anticiperen op de veranderingen in de samenleving. Mede vanuit de uitvoeringsagenda van Achterhoek 2020 participeren we actief in projecten om het ondernemerschap te versterken, werkgelegenheid te stimuleren en de positie op de arbeidsmarkt voor werkzoekenden te verbeteren.

Wij richten ons sterk op innovatieve bedrijvigheid, zoals het ontwikkelen van een innovatie- en expertisecentrum (de Afbramerij) als centrum van kunst, cultuur, innovatie en nieuwe economie.

Wij faciliteren (jonge) ondernemers om (innovatieve) bedrijven te starten in de Achterhoek en in Oude IJsselstreek in het bijzonder, onderhouden en stimuleren netwerken (ook grensoverschrijdend) en faciliteren de kwalitatieve verbetering van industrieterreinen op verschillende manieren, zoals concreet ook de revitalisatie van industrieterrein Akkermansweide. Daarnaast participeren we in de ontwikkeling van regionale bedrijventerreinen, zoals de A18 en het Euregionale bedrijventerrein in 's Heerenberg.

Toerisme stimuleren en een aantal recreatieve voorzieningen versterken.

Wij stimuleren de ontwikkeling van nieuwe toeristische trekkers, toeristische concepten en arrangementen en versterken de recreatieve infrastructuur met fiets- en ruiterspaden (ook naar Duitsland), waarmee de aantrekkelijkheid van de gemeente voor toeristen wordt vergroot.

Via de in 2013 opgerichte organisatie STAT zal de publiciteit gezamenlijk in de regio plaatsvinden. We stimuleren daarbij verzelfstandiging van de toeristische en recreatieve organisaties op weg naar een meer financieel onafhankelijke positie t.o.v. de gemeente.

Verkeer/verbindingen bevorderen van de bereikbaarheid, zowel voor openbaar vervoer als voor eigen vervoer.

Een goede bereikbaarheid van wonen en werken naar de verschillende kernen, de bedrijventerreinen en de doorgaande verbindingen naar andere regio's is belangrijk om ondernemingen te behouden en het vestigingsklimaat te verbeteren en daarmee de werkgelegenheid zoveel mogelijk op peil te houden. Dit geldt zowel voor het reizen per eigen vervoer als met het openbaar vervoer. Hierbij is concreet aandacht voor verbetering van A18/N18, de spoorverbinding Arnhem Winterswijk, maar ook de busverbindingen (ook grensoverschrijdend). Dit in samenwerking met de relevante marktpartijen.

De mogelijkheden tot samenhang tussen diverse vervoersvoorzieningen (leerlingenvervoer, regiotaxi, buurtbussen ed.) wordt onderzocht en zal de aanzet geven tot het anders organiseren van vervoer met als doel de bereikbaarheid te behouden en zo mogelijk te verbeteren.

Bijdragen aan realisatie van de CO2- doelstelling in 2020.

De gemeente ondersteunt het Akkoord van Groenlo, waarmee we streven naar het realiseren van een energieneutrale gemeente. Wij stimuleren en faciliteren diverse initiatieven die invulling geven aan een duurzame ontwikkeling. Dit betreft zowel grote projecten zoals biogasinstallaties en windmolenparken, maar ook verduurzaming van particuliere woningen waarvoor weer subsidie beschikbaar is en andere initiatieven, zoals bv. stoken op streekhout. Tevens participeren we in de projecten vanuit de uitvoeringsagenda Achterhoek 2020, zoals bv. AGEM.

Onderwijs en arbeidsmarkt, ook in de regio, aantrekkelijker maken en de doorstroming verbeteren.

In samenwerking met onderwijsinstellingen en bedrijfsleven hebben we in regionaal verband leerwerktrajecten opgezet om jongeren te begeleiden naar een baan en jongeren alvast kennis te laten maken met de mogelijkheden in onze regio. Er is aandacht voor de doorgaande leerlijn. Ook voor bedrijven in onze gemeente is het van groot belang de benodigde arbeidskrachten aan te trekken en vast te houden. Afstemming van onderwijsaanbod en arbeidsmarktbehoefte is daarbij van groot belang.

In 2013 is het effect van de krimp op het basisonderwijs onderzocht en er wordt getracht in overleg met de schoolbesturen tot visieontwikkeling te komen waarmee we in 2014 tot verdere concretisering kunnen komen. Dit zal eveneens vertaald worden naar de consequenties voor het integraal huisvestingsplan van de scholen.

In 2013 zijn we gestart met de verkenning naar samenwerking tussen Wedeo, ISWI en sociale zaken Doetinchem om uitvoering te kunnen geven aan de Participatiewet. Het sociaal akkoord van april 2013 brengt, zoals eerder aangegeven, vertraging in dit proces. Ondanks de onzekerheden, blijven we niet stil zitten en bereiden we ons waar mogelijk voor op de nieuwe wetgeving. In 2014 zal de samenwerking verder vorm krijgen.

Programma 5: Kwaliteit in dienstverlening en bestuur

In dit programma zijn de doelstellingen opgenomen die bijdragen aan het versterken van de kwaliteit van het bestuur en het inrichten van de dienstverleningsorganisatie.

Hoofddoelstelling programma (missie)

De gemeente biedt dienstverlening aan die aansluit bij de behoefte en de logica van de inwoner. De gemeente is creatief en ondernemend als het gaat om de manier waarop zij haar dienstverlening inricht. De gemeente houdt daarbij het oog op de toekomst.

De gemeente voert haar taken doelmatig, doeltreffend en rechtmatig uit. De gemeente probeert het vertrouwen te winnen van inwoners, bedrijven en instellingen. De gemeente is er voor haar inwoners en niet andersom.

Gewenste maatschappelijke effecten:

De inwoner weet waar hij aan toe is als hij met de gemeente te maken heeft;

De inwoner is betrokken bij lokale maatschappelijke vraagstukken;

De gemeente is toegankelijk, begrijpelijk en rechtmatig;

De openbare ruimte en het landschap worden als veilig en schoon ervaren.

Organisatie

In 2015 staat er een nieuwe compacte en wendbare netwerkorganisatie met een flexibele schil en, waar mogelijk, regionale uitvoering van taken.

De organisatie is gericht op de vraagstukken die in de samenleving spelen en het verbinden van mensen, organisaties en, waar nodig, de eigen organisatie om tot oplossingen te komen. Om dit te bereiken zijn medewerkers herplaatst in rollen. In 2014 wordt verder geïnvesteerd in het samenlevingsgericht raken door het werken in die rolbeschrijving te ontwikkelen. Een belangrijk element daarbij is het nemen van verantwoordelijkheid door elke medewerker op zijn of haar niveau. Het steeds opnieuw zoeken naar maatwerkoplossingen voor maatschappelijke vraagstukken vraagt om flexibiliteit en creativiteit. Om de organisatievernieuwing te ondersteunen is Het Nieuwe Werken ingevoerd. Daarnaast worden alle regelingen met betrekking tot P&O tegen het licht gehouden, waarbij zoveel mogelijk 'ontregeld' wordt. Eigen verantwoordelijkheid wordt ook hier het uitgangspunt. Voor een inwonergegerichte uitvoering van onze taken, worden de bedrijfsprocessen opnieuw ingericht met effectieve en efficiënte dienstverlening als leidende principes.

Dienstverlening

Dienstverlening is onze 'core business'. Alles wat we doen is gericht op de inwoner, ofwel als individu of als collectief. Voor het optimaal bedienen van onze inwoners willen we gemakkelijk benaderbaar zijn. Daarom blijven we werken aan het neerzetten van een dienstverleningsorganisatie die servicegericht is en gebruik maakt van alle moderne beschikbare technologie.

Voor 2014 betekent dit het implementeren van het zaaksysteem. Dit is een softwaresysteem waarin alle aanvragen van onze inwoners worden vastgelegd, zodat voor alle medewerkers de laatste stand van zaken per aanvraag inzichtelijk is. Dit systeem is in 2013 samen met Doetinchem aangeschaft. Het nieuwe team front-office publieksbalie wordt opgeleid tot een team van generalisten dat in staat is 80% van de vragen aan de voorkant af te handelen.

4 Financieel kader

Onderstaande tabel geeft de financiële ontwikkelingen weer, uitgaande van de kennis van dit moment. De junicirculaire is nog niet bekend dus we hanteren de laatste circulaire. Verder doen we een aanname die in paragraaf 2.2 wordt toegelicht. In het overzicht houden we al wel rekening met de structurele gevolgen van de 1^e berap 2013.

Ontwikkelingen tov begroting 2013	2013	2014	2015	2016
Saldo begrotingsboekwerk 2013 - 2016	253.017	701.353	1.082.189	450.884
verwerking septembercirculaire 2012	-81.269	174.088	13.971	59.776
amendement hondenbelasting	-75.000	-112.500	-150.000	-150.000
amendement OZB niet woningen	-52.000	-52.000	-52.000	-52.000
Inzetten tbv veranderagenda	-44.748			
Nieuw uitgangspunt	0	710.941	894.160	308.660
<i>Ontwikkelingen in 2013:</i>				
Maatregelen:				
resultaten maatregelen conform 1e berap	-117.000	-142.000	-142.000	-142.000
Nieuwe ontwikkelingen:				
Structurele resultaten budgetten conform 1e berap	-312.500	-312.500	-312.500	-312.500
Incidentele resultaten budgetten conform 1e berap	46.187			
Totaal Ontwikkelingen	-383.313	-454.500	-454.500	-454.500
Actuele stand begroting 2013 - 2016	-383.313	256.441	439.660	-145.840
<i>Verwachte ontwikkelingen op basis van landelijke besluiten</i>				
Verwachte verlaging algemene uitkering*		-320.000	-320.000	-320.000
Transities **		pm	pm	pm
<i>Overige ontwikkelingen</i>				
Ontwikkelingen Omgevingsdienst Achterhoek***		pm	pm	pm
Bijdrage ISWI****		-350.000	-350.000	-350.000
Bijdrage Wedeo *****		50.000		
Opbrengst Vastgoedportefeuille (incidenteel)	410.000	160.000	160.000	160.000
Verwachte uitgangssituatie meerjarenbegroting 2013 – 2016	26.687	-203.559	-70.340	-655.840

* Zie de toelichting op pagina 4 (onder het kopje *Gemeentefonds*) voor enige achtergrondinfo van de stelpost.

** Zie de toelichting op pagina 3 (onder het kopje *Transities in de zorg*) voor enige achtergrondinformatie.

*** In het raadsvoorstel voor de raad van 30 mei wordt gesproken over een bedrag van €81.146,-.

**** Deze kosten betreffen de bijdrage aan het ISWI. Deze verhoging komt vooral op het conto van het 'eigen risico' van de gemeente voor de uitkeringen vanuit de huidige Wet Werk en Bijstand. De rijksbudgetten zijn onvoldoende om alle uitkeringen te kunnen financieren. Op basis van de huidige wetgeving is 10% van de extra kosten voor de uitkeringen voor eigen rekening. Het aantal uitkeringen zal naar verwachting de komende jaren hoger blijven, waardoor dit eigen risico begroot wordt. Deze kosten staan los van de participatiewet (deze zijn als pm-post onder transities meegenomen).

***** Deze kosten betreffen de gemeentelijke bijdrage aan Wedeo; volgens de laatste cijfers bedraagt onze bijdrage voor 2014 circa €50.000,- minder dan tot nu toe begroot.

5 Tot slot

In de voorgaande 4 hoofdstukken hebben wij de hoofdlijnen van het door ons voorgestane beleid voor de komende tijd geschetst. De programmabegroting 2014-2017 wordt, op basis van de prioriteiten die de gemeenteraad aan de hand van deze voorjaarsnota stelt, vormgegeven. Ons voorstel voor de programmabegroting wordt u begin oktober 2013 aangeboden.

In het kader van de voorbereiding van de programmabegroting zouden wij graag van de raad horen of de raad kan instemmen met:

- De uitgangspunten van beleid;
- De geschetste inhoudelijke hoofdlijnen van de 5 programma's;
- Het financieel kader.

Verder stellen wij het op prijs om van de raad richtinggevende uitspraken te horen over de wijze waarop de verwachte uitgangssituatie van de meerjarenbegroting verbeterd kan worden. Hierbij kunt u denken aan de volgende onderwerpen:

- Onderwerpen uit de veranderagenda (groen, subsidies, welzijn, accommodaties, vervoer, onderwijs/peuterspeelzalen, open source).
- Kapitaalslasten
- Hondenbelasting (belasting staat vanwege rechtmatigheid ter discussie).
- Transities en transformaties in de zorg